

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА ДІЛОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМ КАПІТАЛОМ

(назва навчальної дисципліни)

підготовки магістра

денної та заочної форм здобуття освіти

ВИКЛАДАЧІ: І. Г. Шавкун, д-р філос.н., професор кафедри ділової комунікації

Я. С. Дибчинська, к.ф.наук., доцент, завідувач кафедри ділової комунікації

1. Пояснювальна записка

Відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Запорізькому національному університеті освітній процес здійснюється за такими формами:

- навчальні заняття;
- самостійна робота;
- індивідуальні завдання;
- практична підготовка;
- контрольні заходи.

Самостійна роботи – це форма організації індивідуального вивчення студентами навчального матеріалу в аудиторний та позааудиторний час.

Мета самостійної роботи – сприяти формуванню самостійності як особистісної риси та важливої професійної якості молодшої людини, суть якої полягає в умінь систематизувати, планувати, контролювати й регулювати свою діяльність без допомоги й контролю викладача.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти є формою організації освітнього процесу, через яку забезпечується оволодіння ними навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Час для самостійної роботи регламентується робочим навчальним планом і повинен становити від 50 до 70% загального обсягу навчального часу здобувача вищої освіти, відведеного для вивчення конкретної дисципліни.

Самостійна робота забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення навчальної дисципліни: електронні матеріали, розміщені в системі електронного забезпечення навчання, підручники, навчальні та методичні посібники, конспекти лекцій, практикуми тощо. Методичні матеріали для самостійної роботи здобувачів вищої освіти повинні передбачати можливість проведення самоконтролю. Для самостійної роботи також рекомендується відповідна наукова та фахова монографічна і періодична література.

Самостійна робота здобувача вищої освіти над засвоєнням навчального матеріалу з навчальної дисципліни може виконуватися у бібліотеці Університету, навчальних кабінетах, комп'ютерних класах (лабораторіях), а також в домашніх умовах.

Матеріал навчальної дисципліни, передбачений для самостійного опрацювання, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні навчальних занять.

2. Зміст самостійної роботи з дисципліни

Зміст самостійної роботи здобувача вищої освіти за навчальною дисципліною визначається її програмою, методичними матеріалами, завданнями та вказівками науково-педагогічного працівника.

тема	кількість годин	
	д.ф.н.	з.ф.н.
Тема 1. Знання як умова успішної діяльності організації. Економіка знань.	7	
Постіндустріальне суспільство: сутність і спрямованість.		
Концептуальні засади інформаційного суспільства.		
Причини зростання ролі знань для економіки.		
Нові тенденції в економічному розвитку країн в умовах економіки знань		
Тема 2. Нематеріальні активи організації в умовах економіки знань	7	
Нематеріальні активи організації: сутність та структура		
Властивості знання як специфічного ресурсу		
Знання та інформація: спільне та відмінне. Типологія знань.		
Управління знаннями: генеза, мета та зміст.		
Тема 3. Людський капітал як складова інтелектуального капіталу	7	
Теорія інтелектуального капіталу: етапи становлення, базові поняття.		
Підходи до визначення сутності інтелектуального капіталу		
Тема 4. Поняття «людський капітал» у системі економічних категорій	7	
Поняття соціально-трудових відносин: труд, трудовий процес, трудовий потенціал.		
Кадри, персонал, робоча сила, трудові (людські) ресурси: генеза і взаємозв'язок.		
Тема 5. Теорії людського капіталу	7	
Підґрунтя теорії людського капіталу.		
Базові положення теорії людського капіталу Т. Шульца.		
Базові положення теорії людського капіталу Г. Бекера.		
Базові положення теорії людського капіталу Е. Тофлера.		
Інші теоретики людського капіталу (Боуен, Туроу, Фішер, Денисон, Кузнець).		
Тема 6. Сутнісні характеристики людського капіталу	7	
Людський капітал у широкому і вузькому сенсі.		
Взаємозв'язок людського потенціалу і людського капіталу.		
Людський і фізичний капітали. Властивості людського капіталу.		
Основні чинники впливу на людський капітал.		
Планування і формування людського капіталу.		
Тема 7. Структура людського капіталу	7	
Складові людського капіталу.		
Невідчужуваний людський капітал.		
Відчужуваний людський капітал.		
Тема 8. Основні класифікації людського капіталу	7	

Класифікація людського капіталу за видами інвестицій в людський капітал (Г. Шульц).		
Класифікація людського капіталу за рівнями.		
Класифікація людського капіталу за характеристиками особи.		
Класифікація людського капіталу за формою втілення.		
Класифікація людського капіталу за типами ризиків.		
Класифікація людського капіталу за суб'єктом користування.		
Тема 9. Методи і моделі оцінювання людського капіталу	7	
Оцінка ЛК: сутність і складові.		
Традиційні методи оцінки людського капіталу (Т. Шульц і Г. Беккер)		
Сучасні методи оцінки ЛК:		
Тема 10. Управління людським капіталом організації	7	
Управління персоналом, управління людськими ресурсами і управління людським капіталом: спільне та відмінне.		
Структурні компоненти управління людським капіталом.		
Основні етапи планування та аналізу управлінських впливів при формуванні корпоративного людського капіталу.		
Разом	70	

3. Організація самостійної роботи з дисципліни

Самостійна робота студентів сприяє розвитку самостійності, відповідальності та організованості, творчого підходу до вирішення проблем навчального та професійного рівня.

Для організації самостійної роботи необхідні такі умови:

- готовність студентів до самостійної праці;
- наявність та доступність необхідного навчально-методичного та довідкового матеріалу;
- консультаційна допомога.

Етапи самостійної роботи:

- усвідомлення навчальної задачі, що вирішується за допомогою даної самостійної роботи;
- ознайомлення з інструкцією про її виконання;
- здійснення процесу виконання роботи;
- самоаналіз, самоконтроль;
- перевірка робіт студента, виділення та розбір типових переваг та помилок.

Самостійна робота може здійснюватись індивідуально або групами студентів залежно від мети, обсягу, конкретної тематики самостійної роботи, рівня складності, рівня умінь студентів.

При вивченні дисциплін практикуються такі види та форми самостійної роботи студентів:

- створення матеріалу-презентації;
- підготовка до тестування;
- формування та виконання творчого завдання.

4. Контроль за результатами самостійної роботи

Самостійна робота тісно пов'язана з контролем (контроль також розглядається як завершальний етап виконання самостійної роботи), при виборі виду та форми самостійної роботи слід враховувати форму контролю.

Контроль результатів самостійної роботи студентів може здійснюватися в межах часу, відведеного на обов'язкові навчальні заняття з дисципліни та позааудиторну самостійну роботу студентів з дисципліни, може відбуватися у письмовій, усній чи змішаній формі.

Форми контролю щодо дисципліни:

- творче завдання;
- тестування;

Самостійна робота проводиться у вигляді підготовчих вправ для засвоєння нового, вправ щодо нового матеріалу, вправ у процесі закріплення і повторення, вправ перевірочних і контрольних робіт, і навіть для самоконтролю.

5. Рекомендована література

Основна:

1. Зеліско І. М., Пономаренко Г. Ю. Управління інтелектуальним капіталом підприємств: монографія. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/13382/1/I_Zelisko_%20MFS_1_IS.pdf
2. Ілляшенко С. М. Управління інтелектуальним капіталом підприємства: монографія. – Суми: ТОВ «Триторія», 2017. – 360 с.
3. Собко О. М. Інтелектуальний капітал підприємства: концептуалізація – функціонування – розвиток: монографія. URL: dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/567/1/Інтелект.%20капітал.pdf
4. Шавкун І. Г., Дибчинська Я. С., Волкова В. В. Управління інтелектуальним капіталом : навчальний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Менеджмент» освітньо-професійної програми «Менеджмент організацій і адміністрування». Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2024. 198 с.

Додаткова:

1. Дергачова, В. В. Інтелектуальна власність : навчальний посібник. URL: <http://iii.ua/uk/fund/dergachova-v-v-intelektualna-vlasnist-navchalniy-posibnik>
2. Федорова, Ю., Лазько, К., & Стешкін, С. Human capital: problems and prospects of development. Adaptive Management: Theory and Practice. Series Economics, 15 (30), 2023. URL: <https://amtp.org.ua/index.php/journal2/article/view/531>

3. Яворська О. Г. Управління інтелектуальним капіталом підприємств туристичної інфраструктури: теорія, методологія, практика : монографія. URL: <http://ir.stu.cn.ua/>

4. Edvinsson L., Dal Mas F. From a value-based knowledge economy to a worth economy. New reflections and perspectives on intellectual capital. URL: <https://www.inderscienceonline.com/doi/epdf/10.1504/IJLIC.2022.119282>

5. Jordão R., Novas J. Information and Knowledge Management, Intellectual Capital, and Sustainable Growth in Networked Small and Medium Enterprises. Journal of the Knowledge Economy. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s13132-022-01043-5>

6. Sgrò F. Intellectual Capital and Organizational Performance An Empirical Focus on Social Cooperative Enterprises. Springer International Publishing, 2021.186 p.

5. Shavkun I., Dybchinska Y. Intellectual capital organizational management: genesis and current trends. Менеджмент організацій та адміністрування в умовах російської військової агресії, поствоєнного відновлення економіки та активізації євроінтеграційних економічних процесів в Україні: колективна монографія / за загальною редакцією Т.С. Павлюк, О.О. Давиденко. Запоріжжя, ЗНУ. 2023. С. 200-286.

Інформаційні ресурси:

International Journal of Learning and Intellectual Capital
<https://www.inderscienceonline.com/journal/ijlic>

Human Capital. <https://www.human-capital.com/>

Державна служба статистики України : веб-сайт. URL:
<http://www.ukrstat.gov.ua/>

Законодавство України : веб-сайт. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>

Intellectual Capital: Definition, Types, Measurement, Importance
https://www.investopedia.com/terms/i/intellectual_capital.asp